

32 ΕΥΘΥΣ ΚΑΙ ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ПРЯМАЯ И КОСВЕННАЯ РЕЧЬ

Στον ευθύ λόγο (*прямая речь*), όπως και στα ελληνικά, ο ομιλών επαναλαμβάνει τα λόγια ενός άλλου προσώπου **ακριβώς όπως ειπώθηκαν ή γράφτηκαν**. Στον γραπτό λόγο αυτά εισάγονται με άνω και κάτω τελεία και παρατίθενται εντός εισαγωγικών. Όταν το εισαγωγικό μέρος ακολουθεί, προηγείται αυτού μία παύλα. Καμία μεταβολή δεν παρατηρείται ως προς τον χρόνο του ρήματος, το υποκείμενο και τους άλλους όρους της πρότασης.

Στον πλάγιο λόγο (*косвенная речь*), αντίθετα, μεταφέρονται τα λόγια κάποιου, **όχι όπως ακριβώς ειπώθηκαν, αλλά με αλλαγές** που αφορούν στις προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες, τα χρονικά και τοπικά επιρρήματα, αλλά και στους χρόνους και τις εγκλίσεις των ρημάτων:

Ευθύς λόγος / *прямая речь*

В начале урока преподаватель сказал: «Мы будем читать новый текст». (= Στην αρχή του μαθήματος ο καθηγητής είπε: «Θα διαβάσουμε καινούργιο κείμενο».)
Ученики спросили: «Новый текст очень сложный?» (= Οι μαθητές ρώτησαν: «Το καινούριο κείμενο είναι πολύ δύσκολο;»)
«Новый текст очень сложный?», спросили ученики. (= «Το καινούριο κείμενο είναι πολύ δύσκολο;», ρώτησαν οι μαθητές.)

Πλάγιος λόγος / *косвенная речь*

В начале урока преподаватель сказал, **что** они будут читать новый текст. (= Στην αρχή του μαθήματος ο καθηγητής είπε **ότι** θα διαβάσουν καινούργιο κείμενο.)
Ученики спросили **ли** новый текст? (= Οι μαθητές ρώτησαν **εάν** το καινούργιο κείμενο είναι πολύ δύσκολο.)

Στον πλάγιο λόγο διακρίνονται οι ακόλουθοι τύποι:

α) αφηγηματικός τύπος

Ο ευθύς λόγος μετατρέπεται σε πλάγιο με την προσθήκη του συνδέσμου **что** (=ότι, πως) και ως εισαγωγικό ρήμα συνήθως χρησιμοποιείται το **говорить (-) – сказать (-)** (=λέω):

Ευθύς λόγος / *прямая речь*

Мой друг сказал: "Завтра я уезжаю в Кίжи".
(=Ο φίλος μου είπε: «Αύριο φεύγω για το Κίζι».)
Женá сказала: "Вечером придут гости".
(=Η σύζυγος είπε: «Το βράδυ θα έρθουν επισκέπτες».)

Πλάγιος λόγος / *косвенная речь*

Мой друг сказал, **что** завтра уезжает в Кίжи.
(=Ο φίλος μου είπε **ότι** αύριο φεύγει για το Κίζι.)
Женá сказала, **что** вечером придут гости.
(=Η σύζυγος είπε **ότι** αύριο θα έρθουν επισκέπτες.)

β) ερωτηματικός τύπος μερικής άγνοιας

Για την μετατροπή από τον ευθύ στο πλάγιο λόγο χρησιμοποιούνται ως σύνδεσμοι οι ίδιες ερωτηματικές λέξεις (π.χ. **кто, где, когда, сколько, чей, какой, откуда, почему, зачем, куда** κ.ά.). Εκτός από την αλλαγή των προσωπικών αντωνυμιών ανάλογα με την λογική της πρότασης, δεν γίνονται άλλες ουσιαστικές αλλαγές ούτε στον χρόνο των ρημάτων, ούτε στην σειρά των λέξεων. Ως εισαγωγικό ρήμα χρησιμοποιείται συνήθως το ρήμα **спрашивать (-) - спросить (-)**:

Ευθύς λόγος / *прямая речь*

Сосédка спросила Машу: (=Η γειτόνισα ρώτησε την Μάσα:	"Где ты отды́хала́ летом?" «Πού ξεκουράστηκες το καλοκαίρι;»)
Прохóжий спроси́л меня́: (=Ο περαστικός με ρώτησε:	"Чей это па́мятник?" «Τίνος είναι αυτό το άγαλμα;»)
Иван спроси́л: (=Ο Ιβάν ρώτησε:	"Куда и́дет* этог автобус?" «Πού πηγαίνει* αυτό το λεωφορείο;»)

Πλάγιος λόγος / *прямая речь*

Соседка спросила Машу, (=Η γειτόνισα ρώτησε την Μάσα	где она отды́хала́ летом. πού ξεκουράστηκε το καλοκαίρι.)
Прохóжий спроси́л меня́, (=Ο περαστικός με ρώτησε	чей это па́мятник. τίνος είναι αυτό το άγαλμα.)
Иван спроси́л, (=Ο Ιβάν ρώτησε	куда шёл* тот автобус. πού πήγαινε* το λεωφορείο.)

*Επίσης, κατά την μετατροπή από ευθύ λόγο σε πλάγιο και αντίστροφα, παρατηρούνται και στον χρόνο του ρήματος.

γ) ερωτηματικός τύπος ολικής άγνοιας

Ο πλάγιος λόγος σχηματίζεται με το ερωτηματικό μόριο **ли** (=εάν, μήπως, άραγε), το οποίο τίθεται στην αρχή της δευτερεύουσας πρότασης, δηλαδή **αμέσως μετά** το ρήμα ή το κατηγορούμενο, στο οποίο **δίδεται έμφαση** στην ερώτηση. Ο δε χρόνος του ρήματος παραμένει ο ίδιος:

Ευθύς λόγος / *прямая речь*

Ма́ма спроси́ла сы́на: (=Η μαμά ρώτησε τον γιο:	«Ты сде́лал до́машнее за́дание?» «Έκανες τις ασκήσεις για το σπίτι;»)
Сосéд спроси́л меня́: (=Ο γείτονας με ρώτησε:	«Твой о́тец – инжене́р?» «Ο πατέρας σου είναι μηχανικός;»)

Πλάγιος λόγος / *косвенная речь*

Ма́ма спроси́ла сы́на, (=Η μαμά ρώτησε τον γιο	сде́лал ли он до́машнее за́дание. αν έκανε την εργασία για το σπίτι.)
Сосéд спроси́л меня́, (=Ο γείτονας με ρώτησε	инжене́р ли мой о́тец. αν ο πατέρας μου είναι μηχανικός.)

δ) προτάσεις με προστακτική

Μετατρέπονται από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο με δύο τρόπους:

► με τον σύνδεσμο **чтобы** (=να) και το ρήμα **στην υποθετική του παρελθοντικού χρόνου** (► σελ. 220, Σύνθετες Προτάσεις Σκοπού). Προστίθεται απαραίτητα το **υποκείμενο στην ονομαστική πτώση**, ανάλογα βέβαια με την λογική της πρότασης:

Ευθύς λόγος / **прямая речь**

Преподаватель сказал студентам: (=Ο καθηγητής είπε στους φοιτητές:	«Принесите завтра тетради». «Φέρτε τα τετράδια αύριο».)
Лариса попросила брата: (=Η Λαρίσα παρακάλεσε τον αδερφό της:	«Приходи вечером вовремя»! «Έλα το βράδυ στην ώρα σου»!

Πλάγιος λόγος / **косвенная речь**

Преподаватель сказал студентам, (=Ο καθηγητής είπε στους φοιτητές	чтобы они принесли завтра тетради. να φέρουν τα τετράδια αύριο.)
Лариса попросила брата, (=Η Λαρίσα παρακάλεσε τον αδερφό της	чтобы вечером он пришёл вовремя. να έρθει το βράδυ στην ώρα του.)

► χωρίς τον σύνδεσμο **чтобы** με το ρήμα στο **απαρέμφατο**. Το πρόσωπο, στο οποίο απευθύνεται ο λόγος, δηλώνεται **στο εισαγωγικό μέρος** με ουσιαστικό ή αντωνυμία στην απατική ή δοτική πτώση, ανάλογα με το εισαγωγικό ρήμα:

Ευθύς λόγος / **прямая речь**

Преподаватель сказал студентам: (=Ο καθηγητής είπε στους φοιτητές:	« Не приносите завтра тетради». «Μην φέρετε τα τετράδια αύριο».)
Мама попросила: (=Η μαμά ζήτησε:	«Мίша, закрой , пожалуйста, окно». «Μίσα, κλείσε σε παρακαλώ το παράθυρο».)

Πλάγιος λόγος / **косвенная речь**

Преподаватель сказал студентам (=Ο καθηγητής είπε στους φοιτητές	не приносить завтра тетради. να μην φέρουν τα τετράδια αύριο.)
Мама попросила Мишу (=Η μαμά ζήτησε από τον Μίσα	закрывать окно. να κλείσει το παράθυρο.)

Εκτός από το ρήμα **сказать**, ως εισαγωγικά ρήματα συνήθως χρησιμοποιούνται και τα:

приказывать (-) - приказать(·) διατάζω	разрешать (-) - разрешить (·) επιτρέπω
требовать (-) - потребовать(·) απαιτώ	запрещать (-) - запретить (·) απαγορεύω
предлагать (-) - предложить (·) προτείνω	просить (-) - попросить (·) ζητώ, παρακαλώ
советовать(-) - посоветовать(·) συμβουλεύω	настаивать (-) - настоять (·) επιμένω